

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи**

Низова Вероніка Ігорівна

**СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА
МОЛОДІ ДО ЗДОРОВИХ СТОСУНКІВ У ПАРИ**

Спеціальність: 231 Соціальна робота

РЕФЕРАТ

випускної кваліфікаційної роботи
за освітньо-професійною програмою
«Соціальна робота (Управління соціальним закладом)»

Умань – 2021

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис.

Роботу виконано в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: *доктор педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Клименко Юлія Анатоліївна*

РЕЦЕНЗЕНТ: *кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Бойко Ольга Миколаївна*

Захист відбудеться 22.12.21 о 9.00 на засіданні екзаменаційної комісії.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі соціальної педагогіки та соціальної роботи, за адресою: 20308, м. Умань вул. Садова, 28, ауд. № 202

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ ДО ЗДОРОВИХ СТОСУНКІВ У ПАРІ.....	6
1.1. Поняття про сім'ю та її значення у сучасному суспільстві.....	6
1.2. Еволюція розвитку парних стосунків: від стародавніх часів до сьогодення.....	10
1.3. Загальні підходи до соціально-психологічної роботи з парами.....	16
1.4. Кризи та виклики сучасної сім'ї.....	25
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДІ ДО ЗДОРОВИХ СТОСУНКІВ У ПАРІ.....	29
2.1. Діагностика задоволеності стосунками у парі.....	29
2.2. Корекційна робота з підготовки молоді до здорових стосунків у парі....	47
2.3. Рекомендації щодо покращення стосунків у парі.....	54
2.4. Контрактна модель соціально-психологічної підготовки молоді до здорових стосунків у парі	62
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	77

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Підготовка до сімейного життя - це складний цілісний процес, показником результативності якого є готовність молодих людей правильно будувати свої взаємини у подружньому житті. У зв'язку з тенденцією до різкого омолодження шлюбу актуальною стає підготовка до одруження молоді.

Аналіз останніх досліджень. Готовність до сімейного життя, як важливого виду діяльності, висвітлена в працях М.І. Алексєєвої, Т.В. Говорун, С.В. Ковальова В.А. Сисенка, М.Г. Стельмаховича, І.А. Трухіна, О.М. Шарган та інших. Проблема підготовки молоді до сімейного життя, статевого та дошлюбного виховання знайшла своє відображення також у дослідженнях вітчизняних науковців. Ними вивчались такі аспекти даної проблеми: теоретичні основи статевого виховання (В.Є.Каган, В.М.Колбановський, Л.І.Слинько); індивідуальний підхід у підготовці майбутнього сім'янина (В.М.Бизова, М.Ф.Феоктистова). Проблематика дослідження особливостей готовності молоді до подружнього життя набуває значного поширення і в психологічній науці.

Мета дослідження – дослідити особливості соціально-психологічної підготовки молоді до здорових стосунків у парі.

Відповідно до мети визначено **завдання дослідження:**

1. Охарактеризувати значення інституту сім'ї у сучасному суспільстві;
2. Проаналізувати еволюцію розвитку парних стосунків;
3. Дослідити рівень задоволеності стосунками у парі;
4. Представити методи роботи з парами та розробити рекомендації щодо покращення стосунків у парі.

Об'єкт дослідження – парні та сімейні стосунки.

Предмет дослідження – соціально-психологічна підготовка молоді до здорових стосунків у парі.

Методи дослідження:

- теоретичні: теоретико-методологічний аналіз і зіставлення інформації з загальної та спеціальної соціально-психологічної наукової літератури, узагальнення та систематизація теоретичних даних – з метою визначення особливостей соціально-психологічної підготовки молоді до здорових стосунків у парі;

- емпіричні: спостереження, бесіда, анкетування, тестові методики спеціальної психолого-педагогічної діагностики, констатувальний і формувальний експерименти – з метою з'ясування особливостей соціально-психологічної підготовки молоді до здорових стосунків у парі.

Теоретичне значення дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні поняття сім'я, пара, здорові стосунки з позиції соціально-психологічного підходу; у розробці контрактної моделі соціально-психологічної підготовки молоді до здорових стосунків у парі, та здійсненні перевірки її ефективності.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані у процесі професійної підготовки студентів до соціально-психологічної підготовки молоді до здорових стосунків у парі. Результати роботи можуть бути використані в процесі розробки курсів з соціальної роботи, психології, соціальної педагогіки та психотерапії для студентів закладів освіти, які готують фахівців допомагаючих професій.

Експериментальна база дослідження: територіальна громади м. Умані.

Апробацію результатів роботи було здійснено на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції для студентів та аспірантів за темою «Актуальні питання професійної діяльності соціального працівника, психолога та педагога в сучасному світі», 28 жовтня 2021 р, м. Умань, а також на засіданнях кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Згідно першого завдання дослідження охарактеризовано значення інституту сім'ї у сучасному суспільстві. Сім'я - багатогранний творчий проєкт, над яким слід цілеспрямовано працювати. Вона не виникає сама собою, не дається щасливою й успішною раз і назавжди. Покращення можливе лише завдяки свідомим зусиллям і змінам у стосунках, які ініціює саме подружжя. Застосовуючи управлінський досвід у своїй сім'ї, можна відкрити багаті можливості для побудови міцної родини на багато поколінь уперед.

Сім'я — це й соціальний інститут, себто структурна одиниця, «цеглинка», із якої будується суспільство, і його міцність залежить від міцності кожної сім'ї. Сім'я - це першооснова і міні-модель соціуму для нової людини - дитини, де вона навчається формувати стосунки з людьми. Інститут сім'ї - форма постійного спільного життя чоловіка і жінки, яка пов'язана з продовженням роду і яку прийняло суспільство. Інститут сім'ї включає правила освіти сім'ї, норми взаємин, розподіл ролевих обов'язків і прав, систему символів, у яких суспільство фокусує уявлення про сімейну царину життя

Сім'я – заснована на шлюбі або кровній спорідненості чи усиновленні мала соціальна група, члени якої пов'язані спільним побутом, взаємною відповідальністю і взаємодопомогою.

Згідно **другого завдання** дослідження проаналізовано еволюцію розвитку парних стосунків. Історія людства засвідчує, що сім'я почала формуватися ще за епохи диких племен і на той час забезпечувала єдину можливість вижити та зберегти єдність. Як спільнота людей, сім'я еволюціонувала від найнижчої форми до найвищої, від групової сім'ї за первіснообщинного ладу до індивідуальної, що існує і досі. Сім'я видозмінювалася на кожному щаблі суспільного розвитку.

Історично склалося так, що шлюб, сім'я були інструментом у руках привілейованих класів, щоб контролювати народ. Сімейні люди рідше покидали країну, за місцем проживання відбували службу у війську,

заробляли і сплачували податки в державну скарбницю або ж данину завойовникам. Сім'я «прив'язувала» людину до місця проживання й робила її вразливою перед владою. Та шлюб виконував і суспільно важливі функції, насамперед стояв на захисті власності. Шлюби укладалися винятково з прагматичних міркувань, за домовленістю між родичами. Як пише Джеймс Голліс у дослідженні «Райський проєкт: у пошуках чарівного Іншого» (The Eden Project: In Search of the Magical Other), «загальне соціально-історичне призначення шлюбу полягало в тому, щоб додати стабільності в суспільство, а жодним чином не ошчасливити окремих людей чи сприяти процесові їхньої спільної індивідуації».

Сьогодні альтернативні форми сімей – це лише варіації традиційних типів шлюбу. Хоч громадська думка і допускає ці форми у певному соціальному середовищі, однак офіційного визнання держави і церкви вони не здобули. Найпопулярніша й досі традиційна родина, що складається із подружжя з дітьми чи без дітей.

Згідно **третього завдання** досліджено рівень задоволеності стосунками у парі. Провівши емпіричне дослідження, направлене на виявлення особливостей спілкування та відповідності очікувань стосовно рольового розподілу і ієрархії сімейних цінностей у подружжі, було виявлено, що:

- для молодого подружжя є найбільш значущою, є сфера соціальної активності, господарсько-побутова сфера, сфера особистісної ідентифікації.

- подружжя прагнуть до проявів турботи, душевного тепла, уваги по відношенню один до одного.

- наявність спільних інтересів, життєвих цілей, уявлень і установок, сімейних традицій та символів також має високе значення для молодих сімей.

Співвідношення рольової поведінки чоловіка і дружини залежить від відповідності рольових очікувань рольовим домаганням подружжя.

Згідно **четвертого завдання** представлено методи роботи з парами та розроблено рекомендації щодо покращення стосунків у парі. Вирішення конфліктних ситуацій у подружніх парах це одна з головних задач сімейної психотерапії і психологічного консультування, тому що сімейні конфлікти породжують психотравматичне середовище для всіх членів сім'ї, що може призвести до деформації особистості та погіршення характеру через постійний вплив негативних емоцій.

За результатами проведеної діагностики спеціаліст будує план корекційної роботи, який направлений або на корекцію конфліктної поведінки членів подружжя, або на приведення у адекватний вид завищених очікувань стосовно сімейних сфер життя. Успіх корекційної роботи багато в чому залежить від професіоналізму психотерапевта, але вирішальну роль відіграють мотивація та бажання подружжя зберегти сім'ю.

Усі сімейні проблеми та конфліктні ситуації у молодому подружжі виникають тільки через брак досвіду, не готовність взяття на себе обов'язків і сімейних ролей, а також через недостатню сепарацію від батьківських сімей подружжя. Для уникнення конфліктних ситуацій спеціалісти надають молодому подружжю рекомендації, які містять психологічне підґрунтя. Пропозиції, що включають основні вимоги до подружнього спілкування та конструктивного вирішення конфліктів, є найкращими способами узгодження шлюбних стосунків у молодій подружній парі.